

IT-TIELET SENA   STORJA (ĠENERALI)

Isem: _____

- 1. Qabbel billi tghaqqad dawn is-sentenzi. Ikteb numri minn 2 sa 7 fil-kaxxi l-vojt. L-ewwel wahda moghtija bhala eżempju.**

1	Fi żmien il-Gran Mastru La Valette		minn galeri u vaxxelli.
2	L-Inkwizizzjoni kienet qorti		fl-Imgarr Ghawdex.
3	Il-flotta tal-Ordni kienet magħmula		ta' lsira biex jaqdfu fuq il-galeri.
4	Forti Chambray nbnet mill-Kavallieri		mill-Gran Mastru fi żmien il-kaċċa.
5	It-Torri ta' Santa Marija nbena biex		tal-Knisja mwaqqfa mill-Papa.
6	Il-Kastell Verdala kien jintuża		iħares Kemmuna mill-furbani.
7	Il-flotta tal-Ordni kellha bżonn mijiet	1	nbnet il-Belt Valletta.

(Total: 6 marki)

- 2. Imla l-vojt bl-ismijiet moghtija:**

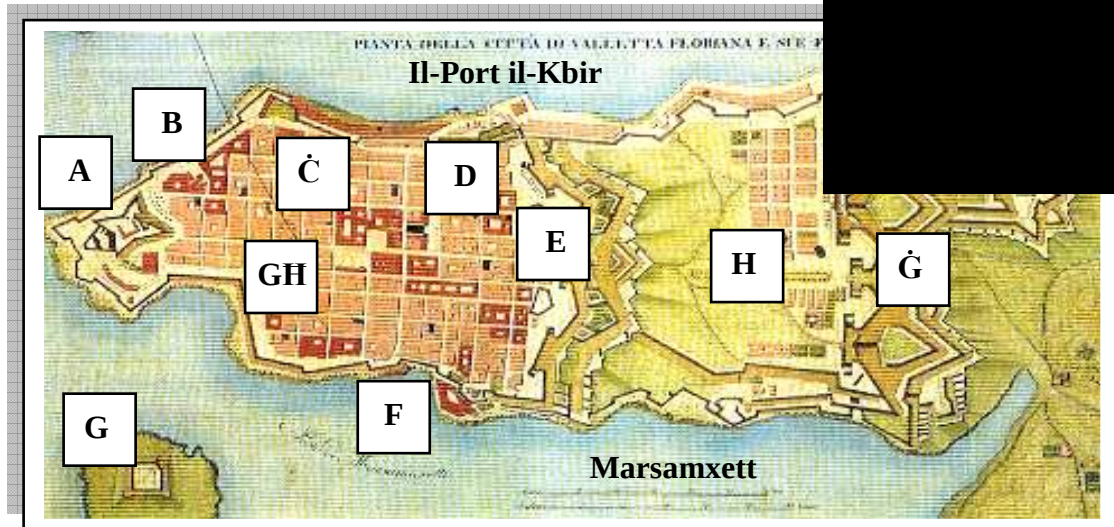
Mondion, Hompesch, Caravaggio, Laparelli, Ball, Wignacourt, Preti, Pinto

- 2.1 Francesco _____ għamel il-pjanta tal-Belt Valletta.
- 2.2 Il-pittur _____ pittur il-*Qtugħ ir-Ras ta' San Ġwann*.
- 2.3 Jitwassal l-ilma fil-Belt Valletta bit-tlestija tal-akwidott ta' _____.
- 2.4 Mattia _____ jsebbah il-Knisja Konventwali tal-Ordni minn ġewwa.
- 2.5 Il-perit _____ kien dak li rrestawra l-Imdina.
- 2.6 L-Ordni tibda tiddejjien hafna flejjes fi żmien il-Gran Mastru _____.
- 2.7 Il-Gran Mastru _____ ċeda l-Gzejjer Maltin lill-Ġeneral Napuljun.
- 2.8 Alexander _____ għen lill-Maltin matul l-imblokk tal-Franċiżi.

(Total: 8 marki)

3. Sors A juri l-penizola ewlenija ta' bejn iż-żewġ portijiet prinċipali ta' Marsamxett. Wiegejb il-mistoqsijiet dwaru.

Sors A

		Aghmel sing taht it-tweġiba li taqbel mal-ittra fil-mappa.
3.1	A	Forti Rikazli, Forti Sant'Anglu, Forti Sant'Jiermu
3.2	B	Il-Berġa tal-Italja, is-Sacra Infermeria, il-Fran tal-Ordni
3.3	C	Il-Katidral, il-Qorti tal-Inkwizitur, il-Palazz tal-Gran Mastri
3.4	D	Il-Knisja Konventwali ta': (San Duminku, San Ġwann, San Ġakbu)
3.5	E	Il-Berġa ta' Kastilja, il-Barrakka t'Isfel, it-Teatru Manoel
3.6	F	Forti Manoel, il-Mandraġġ, il-Tarzna tal-Ordni
3.7	G	Forti San Mikiel, Forti Tigné, Forti Sant'Jiermu
3.8	G	Is-Swar ta': Santa Margerita, tal-Kottonera, tal-Floriana

3.9 L-ittra **GH** turi l-Belt _____ . (1)

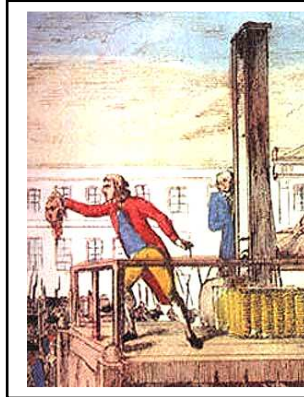
3.10 L-ittra **H** turi s-subborg tal- _____ . (1)

(Total: 10 marki)

4. Ikteb VERU jew FALZ ghal dawn is-sentenzi dwar ir-Rivoluz

Sors B

Xena mir-Rivoluzzjoni Franciża.

4.1	Qabel ir-Rivoluzzjoni Franciża l-poter kollu kien f'idejn ir-re.	
4.2	Ir-Rivoluzzjoni bdiet għaliex Franza kienet tilfet gwerra kontra l-Ingilterra.	
4.3	Il-mexxejja tar-Rivoluzzjoni kienu n-nobbli Franciżi.	
4.4	Qabel ir-rivoluzzjoni r-re kien iġix fil-Palazz ta' Versailles.	
4.5	L-Assemblea Nazzjonali neħhiet il-privileġġi tan-nobbli fi Franza.	
4.6	Matul ir-Rivoluzzjoni r-re u r-regina ppruvaw jaħarbu minn Franza.	
4.7	Bir-Rivoluzzjoni Franza saret Repubblika.	
4.8	Il-Gvern Franciż ha f'idejh l-artijiet tan-nobbli u tal-Knisja Kattolika.	
4.9	Ir-Rivoluzzjoni Franciża gabet iktar sliem u ftehim bejn il-ġnus Ewropej.	
4.10	L-ghedewwa tar-Rivoluzzjoni kienu jinqatlu permezz tal-giljottina.	

(Total: 10 marki)

5. Hares sewwa lejn dawn is-sorsi dwar ir-rahal antik Malti u wieġeb il-mistoqsijiet dwaru.

Sors Ċ

Sors D

Sors E

5.1 Ghid x'qed juru dawn is-sorsi dwar ir-rahal antik Malti:

(i) Sors Ċ: _____

(ii) Sors D: _____

(iii) Sors E: _____

5.2 X'vantagg kien għall-Maltin il-bini li jidher f'sors Ċ? Aghmel

(*kenn mit-terremoti, kenn mix-xemx fis-Sajf, triq dritta għat-traffiku*) (1)

5.3 X'tikkonkludi minn sorsi D u E dwar it-twemmin reliġjuż tal-Maltin tal-imghoddi?

_____

_____ (2)

5.4 Semmi **żewġ** kuntrasti li nsibu fir-rahal Malti tallum meta mqabbel ma' dak tal-imghoddi.

(i) _____ (1)

(ii) _____ (1)

5.5 X'shem qed jagħtu diversi Kunsilli Lokali biex ir-rahal antik Malti jkun imħares tajjeb? Semmi **żewġ** eżempji.

_____

_____ (2)

(Total: 10 marki)

6. Hares sewwa lejn dawn is-sorsi (wiehed f'Għawdex u wiehed f'Malta) u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.

Sors F

Sors G

6.1 Sorsi F u G juru żewġt ibliet antiki fil-Gżejjer Maltin. Ghid liema huma.

(i) Sors F: _____ (ii) Sors G: _____ (2)

- 6.2 Il-bastjuni li jidhru f'sors F u G inbnew mill-(Kavallieri, Franciżani)
- 6.3 X'tip ta' difiża għandhom komuni bejniethom? _____
- 6.4 Bini komuni li ssib f'dawn il-postijiet huwa:
(il-Qorti, il-Palazz tal-Gran Mastru, il-Katidral)
- 6.5 Ma' liema belt kien assoċjat il-Gran Mastru Manoel de Vilhena? _____

6.6 X'importanza għadhom dawn il-bliet illum?

_____ (1)

6.7.1 Semmi xi organizzazzjoni jew għaqda li tiegħu hsieb xi waħda minnhom.

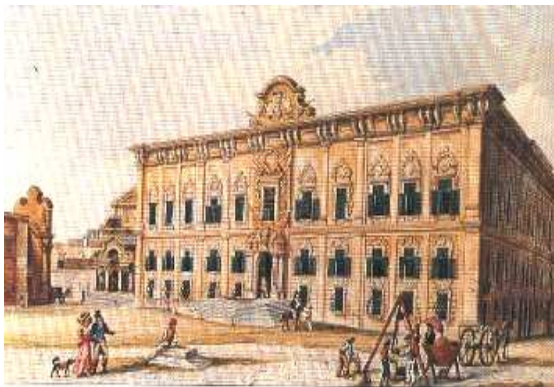
_____ (1)

6.7.2 Kif jistgħu jagħmlu dan? _____ (1)

(Total: 10 marki)

7. Wiegħeb il-mistoqsijiet dwar il-wirt mibni tal-Kavallieri f'Malta.

Sors Ġ

Dehra tal-Berga ta' Kastilja fi żmien il-Kavallieri u llum.

7.1 Niżżel **żewġ** affarijiet li baqgħu l-istess u **żewġ** affarijiet li nbiddlu minn żmien il-Kavallieri sal-lum.

(i) Inbiddlu: _____ (2)

(ii) Baqgħu l-istess: _____ (2)

7.2 Niżżel fil-kaxxi l-vojta l-użu li kellu dan il-bini fi żmien il-Kavallieri

		L-użu fi żmien il-Kavallieri	
7.2.1	Il-Palazz tal-Belt		
7.2.2	Is-Sacra Infermeria		
7.2.3	Il-Berġa ta' Kastilja		
7.2.4	Forti Sant'Jiermu		
7.2.5	Il-Mandragġ		
7.2.6	Il-Palazz ta' San Anton		

(Total: 16-il marka)

8. Aqra sewwa dan is-sors u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwaru.

Sors GH

Fi żmien il-Kavallieri l-qagħda tal-Maltin tgiebet. Hafna Maltin marru jghixu fil-bliet ta' madwar il-Port il-Kbir. Hemmhekk kien hemm hafna opportunitajiet ta' xogħol mal-Ordni, fis-**sibi** u fil-kummerċ. Il-Kavallieri kienu jagħmlu diversi proġetti ta' bini u tisbiħ fil-Belt Valletta u fil-**Kottonera**. Ghadd ġmielu ta' barranin bdew ġejjin Malta għall-kummerċ. Xi wħud minn dawn iżżewġu Maltin u baqgħu jghixu hawn. Xhieda ta' dan huma l-ghadd kbir ta' kunjomijiet barranin, Sqallin u Taljani, li għadhom magħna sal-lum.

8.1 Kif nistgħu nikkonkludu mis-silta li l-ghajxien tal-Maltin kien tajjeb taħt il-ħakma tal-Ordni?

_____ (1)

8.2 Għaliex hafna Maltin marru jghixu viċin il-Port il-Kbir?

_____ (1)

8.3 Semmi t-tliet ibliet li kienu jiffurmaw il-**Kottonera** fi żmien il-Kavallieri.

_____ (3)

8.4 Semmi proġett li għamlu l-Kavallieri fil-Belt Valletta biex jipprovdu xogħol għall-Maltin.

_____ (1)

